

Hlas Loštic

Vydává MV KSČ, MNV a JZD v Lošticích, NF, a Záv. klub OTL v Lošticích

Číslo 8-9

21. října 1966

Ročník I.

První světová válka 1914 - 1918 si vyžádala těžkých obětí na životech občanů našeho města.

První částečná mobilizace byla vyhlášena v neděli 26. července 1914, v pátek nato dne 31. července byla vyhlášena mobilizace všeobecná, při které museli nastoupit všichni záložníci ve věku do 42 roků. Hlavní odchod mobilizovaných byl v neděli 2. srpna. Na náměstí i na ulicích stály zástupy lidí, příbuzní a známí se těžce loučili s těmi, kteří odcházeli do války. Mnoho lidí je doprovázelo na nádraží, kde se sešlo nepřehledné množství lidí.

Naděje, že válka bude krátká, se brzy ukázala klamná. Válka se nejen prodlužovala, ale také rozšiřovala. Brzy byla vojenská služba rozšířena na muže od 18 do 50 let. Opětovně se konaly dodatečné odvody a tak počet těch, kteří z Loštic konali válečnou službu, dosáhl několika set mužů.

První dny a týdny války byly obzvláště vzrušené. Při počátečních válečných akcích nebylo takřka žádného spojení vojáků s domovem. Rojily se nejfantastičtější pověsti. Koncem srpna začaly docházet první zprávy z bojišť. Došla zpráva o prvním raněném z našeho města. Byl to poručík Jan Ryšavý, bývalý účetní loštického pivovaru, který byl raněn na ruském bojišti. Brzy však následovaly rychle za sebou zprávy smutnější. Dne 23. 8. 1914 padl Rudolf Gerpert, dne 26. 8. padl u Zukova v Polsku nadporučík Josef Dostál, 9. září padl u Gornie Barmie v Srbsku František Kolb, téhož dne padl J. Nejezchleba, 23. září padl Dominik Jurásek a Eduard Karmasch, 4. října padl v Srbsku major Rudolf Špaček, 26. října padl u Poliszna Antonín Schmirg. Osudné byly pro naše příslušníky listopadové boje na ruské frontě. Dne 6. listopadu padl František Kvapil u Kostajník, 18. listopadu Josef Maliček u Ravalovice, 20. listopadu Rudolf Drkoš u Gostaszowy, 24. listopadu Čeněk Říha u Kleuč a 26. listopadu padl Karel Seidel. Tak za prvních 5 měsíců války položilo své životy 13 našich spoluobčanů.

V dalším válečném roce 1915 padlo celkem 19 mužů z našeho města: Ladislav Portyš, Václav Nasadil, František Linduška, Václav Horák, František Léhar, František Stoupal, František Hekele, Josef Karkoš, Stanislav Bárta, Jan Karafiát, Vladimír Stejskal, Štěpán Tomek, Josef Šanovec, Adolf Švec, Josef Lazebníček, Ludvík Käufler, Jaroslav Mazal, Emil Grygar a Josef Kuba.

V roce 1916 padlo celkem 12 mužů: František Mašek, Josef Václav, Antonín Staršovic, Josef Volf, František Götzl, Josef Garger, Bedřich Kubelka, Josef Černý, Karel Weiser, Hynek Krč, František Knapp a Antonín Vařeka.

V roce 1917 se projevoval omezení bojové činnosti na ruské frontě. Celkem zahynulo v tomto roce 6 mužů: Jan Kučera, Engelbert Gerlich, Rudolf Karger, Justinian Deutsch, Ignác Bláha a František Bláha.

Velký vzestup obětí vykazuje rok 1918. Dlouhotrvající válečné útrapy podlomily zdraví mnohých účastníků války, z nichž někteří podlehli nemocem v polních nemocnicích. Také poslední velké ofenzívy na italské frontě si vyžádaly mnoho životů. V tomto roce padli nebo zemřeli: Antonín Svoboda, Arnošt Langer, Josef Ulrich, Emil Krešl, Josef Kozíčka, Alois Jevický, Augustin Jahoda, Josef Vejmla, Jan Volek, Jan Melcher, Jan Šilberský, Jan Mrázek, Jan Svozil, Vladimír Böse, A. Habermann, Leo Ehrenfest - celkem 17 obětí.

Pohled na Loštice ještě před výstavbou sídliště a před úpravou některých budov. Foto: B. HAUKE

Kromě těchto padlých, kteří ztratili své životy v řadách rakousko-uherské armády, zaznamenáváme další 4 životy našich legionářů, kteří v roce 1918 padli nebo zemřeli v Rusku. Jsou to Josef Grygar, Karel Špička, Richard Škúrek a Vilém Švec.

Konec války neznamenal však také konec obětí. Těžké újmy na zdraví následkem zranění nebo válečných útrap způsobily v bezprostředním poválečném období smrt těchto účastníků války: Norbert Nevrlý zemřel 22. ledna 1919,

Stanislav Červinka 8. února 1919, Karel Jahoda 8. května 1919, Jan Koželouzek 5. srpna 1919, Josef Zacpal 6. září 1919 a Vilém Kukuřa 4. dubna 1924.

Zprávy o padlých a zemřelých docházely jednak v úředních oznámeních rodinám pozůstalých, jednak podávali zprávy v některých případech i kamarádi padlého, kteří byli svědky jeho posledních chvil. Byla však celá řada případů, kdy rodiny doma neměly o svých synech nebo manželech žádné zprávy. Čekali mnohdy ještě po skončení války na zprávu, co se s jejich drahými stalo, ale nedočkali se. Takových nezvěstných, o jejichž osudu nedošly žádné zprávy, bylo v Lošticích 17: František Šincl, Jan Koudeřka, Alfred Klein, Alois Pávek, Karel Václav, Vilém Grygar, Josef Günter, Jan Mazal, Alois Pavelka, Ludvík Pudil, František Jeněš.

Na paměť všech těchto bolestných obětí války 1914 - 1918 byl v parku před školou zbudován pomník. Na čtverhranném podstavci byla pískovcová socha lva, jenž rdouší rakouského orla. Na bočních stěnách podstavce byly mramorové desky se jmény padlých. Pomník, který byl dílem kamenické dílny F. Spurného z Litovle, byl odhalen za velké účasti občanstva v neděli 5. července 1921.

Za okupace poručili Němci pomník odstranit. Za záminku si vzali tu okolnost, že symbol německého orla přemoženého českým lvem uráží jejich národní cítění. Pomník byl původně dne 5. května 1941 šetrně rozebrán a uložen v bednách na zahradě paní Sommerové v Gottwaldově ulici. Později však 28. srpna 1942 rozkázali Němci celý pomník rozbít na kusy. Mramorové desky se jmény padlých, které byly uschovány na radnici, rozbili kladivem sami, když za-

městnanci městského úřadu odmítli tak učinit.

Místo, na němž pomník kdysi stál, zůstalo i po odstranění pomníku místem pietním. Byly k němu kladeny věnce při všech příležitostech. Z podnětu místní organizace Svazu protifašistických bojovníků bylo na veřejné schůzi MNV u příležitosti oslav 20. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou přijato usnesení, aby pomník byl znovu vybudován a aby na něm na trvalou paměť kromě jmen obětí války 1914 - 1918 byla vyryta také jména obětí okupace 1939 - 1945.

Místní národní výbor, který se této akce velmi obětavě ujal, provedl v roce 1965 spolu se členy Svazu protifašistických bojovníků sbírku mezi občany našeho města. Naši občané prokázali pro tuto akci vzácné porozumění a sbírka vynesla 32.867 Kčs.

Vypracováním návrhu na zbudování památníku byl pověřen akademický sochař Julius Pelikán z Olomouce spolu s ing. architektem Mír. Hynkem.

Odhalení památníku padlých v Lošticích

Památník bude postaven na tomtež místě jako původní pomník. Na přední stěně trojbokého mramorového hranolu bude umístěn bílý reliéf, znázorňující matku, jak chrání svým obětím syna před hrůzou války. Na bočních hranolů budou vyryta jména obětí obou světových válek.

Neboť ani druhá světová válka neušetřila naše město bolestných ztrát.

Nacistickými soudy byli k smrti odsouzeni a popraveni tito naši spoluobčané a rodáci:

Zdeněk Chudoba, ředitel záložny v Ivančicích, byl zatčen za stanného práva v červnu 1942, protože poskytl nocleh člověku hledanému gestapem. Byl zastřelen v Kounicových kolech v Brně.

Bedřich Vařeka, vedoucí konsumu v Praze, byl zatčen 7. ledna 1942 pro přípravu velezrady a sabotážní akce. Byl odsouzen mimořádným německým soudem k trestu smrti a stát v Praze dne 10. června 1943.

Jaroslav Grygar, bývalý inspektor finanční pohraniční stráže, byl po rozpuštění oddílu přidělen jako tajemník obecnímu úřadu v Hroznové Lhotě. Byl zatčen pro sabotáž 23. května 1943 a odsouzen k trestu smrti. Byl popraven v Praze dne 16. září 1943.

Stanislav Klein, byl nasazen na nucenou práci do Německa, odkud uprchl a připojil se k partyzánské skupině na Valašsku. Po návratu do Loštic byl zatčen dne 24. listopadu 1942 a odsouzen lidovým soudem ve Vratislavi k trestu smrti a popraven dne 5. listopadu 1943.

Útrapám věznění v nacistických táborech podlehl:

Adolf Fiala, majitel autobusové dopravy, byl 2. 5. 1941 na udání německého hostinského Edmunda Bůhna zatčen pro přechovávání zbraní. Byl vězněn v Olomouci a ve Vratislavi, kde byl od-

Návštěva předsedy vlády soudruha J. Lenárta na Šumpersku

Ve dnech 14. a 15. října navštívil na pozvání představitelů našeho okresu a na pozvání poslance Národního shromáždění za obvod Jeseník Karla Doupovce předseda vlády s. J. Lenárt náš okres. V pátek dopoledne navštívil šumperský závod Pramet n. p. a farmu Státního statku Šumperk Velké Losiny. Večer pak se svým doprovodem navštívil lázně Jeseník. V sobotu dopoledne se konal v kině Oko v Šumperku okresní aktiv asi 650 funkcionářů okresního aktivu KSČ a ONV, kde předseda vlády pronesl projev a zodpověděl řadu diskusních otázek. Oběd pro předsedu vlády připravilo JZD 9. květen v Lošticích, neboť předseda vlády si přál vidět alespoň jedno dobré družstvo našeho okresu. Besedy s družstevníky a prohlídka provozu místního JZD se kromě předsedy vlády zúčastnil vedoucí tajemník KV KSČ s. Oldřich Voleník, předseda KNV s. J. Mušal, vedoucí tajemník OV KSČ s. Vladimír Bernát, předseda ONV s. Rudolf Ošanec a jiní funkcionáři stranického a správního aparátu našeho okresu. Předsedovi vlády se v Lošticích velmi líbilo. Podrobnější zprávu a fotoreportáž z jeho návštěvy u nás přineseme v příštím čísle.

souzen k několikaletému trestu káznice. Trest si odpykával ve Wohlauf, kde byl při pokusu o útek ubit v roce 1942.

Karel Konečný, dělník, byl zatčen se svou manželkou dne 20. října 1942 jako rukojmí, protože jeho syn Karel uprchl za hranice a tam vstoupil do československé armády v Anglii. Byl vězněn ve Svatoborčicích a v Osvětimi, kde zemřel 18. února 1943.

František Kubelka, bývalý nadporučík čs. armády, byl po rozpuštění armády přidělen jako administrativní síla městskému úřadu v Lošticích. Pro organizování odbojové skupiny byl dne 7. března 1944 zatčen, vězněn v Olomouci, v Brně a ve Vratislavi, kde byl 22. září 1944 odsouzen k trestu smrti. V lednu 1945 mu byl před

onemocněl tyfem a zemřel dne 19. května 1945 v nemocnici v Roudnici nad Labem.

Barbora Pospíšilová, byla zatčena v březnu 1944 jako rukojmí za manžela, který před gestapem uprchl. Byla vězněna v Olomouci, Brně a Drážďanech. Zahynula neznámo kde.

Na následky věznění po návratu domů zemřeli:

Emanuel Beran, řezník v Úsově, přesídlil před okupací do Loštic. Zde byl zatčen 28. března 1944 pro podporování odbojové skupiny, vězněn v Olomouci a Terezíně, odkud se vrátil s tyfickou nákazou a zemřel ráno dne 9. května 1945 právě ve chvíli, kdy na mostě přes Třebávku rachotily první tanky Rudé armády, přinášející svobodu.

Václav Patka, knihkupec v Zábřeze, byl Němci ze Zábřeha vypovězen a zařídil si knihkupecký obchod v Lošticích. Byl zatčen dne 9. března 1944 spolu s příručím Ferdinandem Galasem, vězněn v Olomouci a Terezíně. Vrátil se s podlomeným zdravím a zemřel dne 20. prosince 1945.

Jaroslav Nesvadbík, studující práv, byl zatčen 28. března 1944, vězněn v Olomouci, Terezíně a ve Vratislavi. Před postupem Rudé armády byl 25. ledna 1945 evakuován z Vratislavi do Cvikova. Po osvobození se vrátil domů, cestou onemocněl, byl léčen v nemocnici v Karlových Varech, později byl převezen do Pasek, kde zemřel 11. července 1946.

Josefa Heidenreichová, župní náčelnice Sokola, byla zatčena 8. října 1941 a vězněna v Olomouci. Zemřela 13. ledna 1946.

Josefa Lilková, byla poslána na nucenou práci do Německa, po opuštění práce byla tam vězněna a vrátila se nemocná domů. Zemřela 2. února 1946.

V souvislosti s válečnými akcemi zahynuli:

Anna Krejčí, byla roztrhána granátem večer dne 8. května při zastřelování sovětských děl na postavení Němců u Loštic.

Antonín Řmot, rolník v Lošticích, byl ve stejné době zraněn jiným granátem a zranění podlehl v olomoucké nemocnici dne 25. května 1945.

Anna Mišterová, ze Žadlovic byla v Brně zraněna při bombardování města a zranění podlehl dne 27. dubna 1945.

Stanislav Nasadil, pravoslavný duchovní v Ličce Jasenici v Jugoslávii, byl zatčen 16. července 1941 chorvatskými fašisty a spoután řetězy byl s 11 občany své obce odvezen do Gosnice a kolem 15. srpna 1941 zavražděn.

Václav Pudil, mladý dělník, byl dne 6. července 1943 zabit německým vojákem na dovolené při neopatrném zacházení se zbraní.

Zbyněk Kovář, zák mešťanské školy, byl zabit nalezovým granátem v německém tanku dne 16. srpna 1945.

Ladislav Chytil byl zabit při neopatrném zacházení se zbraní ve strážní službě v Lišnici dne 22. června 1945.

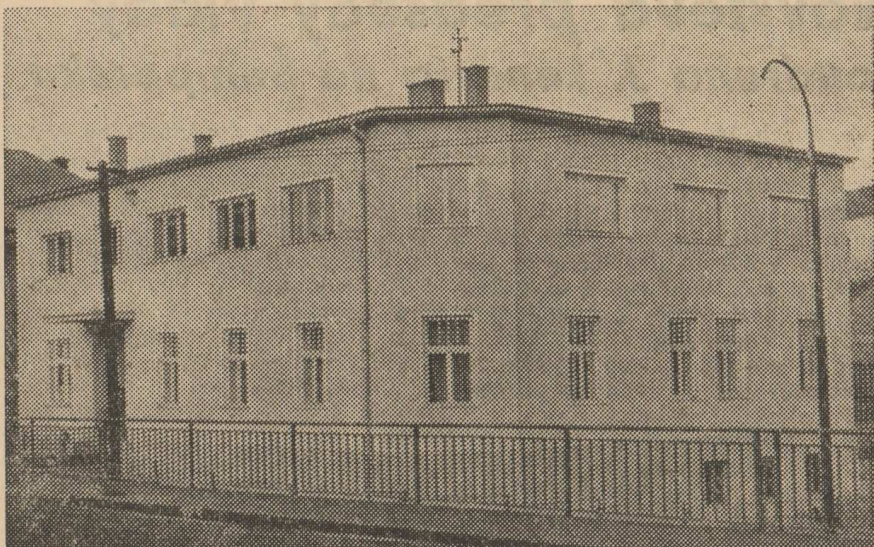
Při výpočtu všech těchto obětí obou světových válek si znovu palčivě uvědomujeme, jakým neodpuštělným zločinem je válka a současně cítíme neodvolatelnou povinnost učinit všechno, aby se podobné zločiny, jimž padlo za života jedné generace tolik životů za obět, již nikdy nemohly opakovat.

Tuto povinnost bude připomínat nám i generacím příštím výstražně vztýčený prst nového památníku našich padlých.

Frant. Pokorný

Zvláštní kapitolu tvoří nelidské pronásledování občanů židovské národnosti, při kterém zahynulo 36 našich spoluobčanů:

Leopold Ehrlich, Herman Ehrlich, Růžena Ehrlichová, Arnošt Eckstein, Kurt Eckstein, Walter Eckstein, Žofie Ecksteinová, Emil Fischer, Bedřich Fuchs, Frída Fuchsová, Greta Fuchsová, Karel Hirsch, Alice Hirschová, Greta Hirschová, Irma Hirschová, Růžena Hirschová, Ela Kleinová, Edmund Knöpfelmacher, Sigmund Knöpfelmacher, Otto Knöpfelmacher, Charlota Knöpfelmacherová, Otto Löw, Arnoštka Löwová, Adolf Weiss, Salomon Weiss, Viktor Weiss, Berta Weissová, Greta Weissová, Pavla Weissová, Kurt Wischnitzer, Max Wischnitzer, Irma Wischnitzerová, Lila Wischnitzerová.

Po osvobození se v Lošticích vybudovalo a opravilo mnoho objektů. Na fotografii L. Giebla v akci „Z“ opravená mateřská škola.

Ze života ZOU Žadlovice

Zahájení školního roku v ZOU Žadlovice bylo provedeno slavnostním způsobem za účasti zástupce OV KSC s. Červinkové, předsedy MNV s. Badala, zástupce STS s. Bukovského a zástupců podniků. Do I. ročníku nastoupilo 67 učňů - nová záloha našich opravářů. Celkem je na učilišti v tomto školním roce 180 učňů.

Letošní plán práce je velmi bohatý. Zahrnuje v zájmové činnosti, budovatelské práce, jako i kulturně vzdělávacích akcích podnětnou činnost, kterou povedou zástupci poradenských sborů (SRPŠ, metodických skupin aj.). Jen na poli sportovním hodlají učni, vedení TVBR a instruktorem těl. výchovy s. Gájou dokončit sportovní areál v hodnotě 17.200 Kčs. Vždyť v loňském roce odpracovali 1.755 hod., jen na kluzišti a koupališti, které kolem zámku adaptují. Odměnou za jejich práci, bylo jim uděleno 45 diplomů. Jistě nás potěší, když v roce 1967 bude dobudována v areálu zámeckého prostředí - I. poschodí, vybavená tělocvična, která poskytne sportovní vyžití učňů, zejména v míčových hrách.

Učni se snaží pomáhat našemu zemědělství všestranně. Tak od začátku školního roku vybrali v týdnu od 12. - 19. 9. v

JZD Loštice	600 q	brambor
JZD Křemáčov	620 q	brambor
JZD Veselí	320 q	brambor
JZD Lišnice	623 q	brambor
Celkem	2.163 q	brambor

Brigádnickou činnost provozovali

převážně na kombajnech E-675 v Lišnici, Křemáčově, kde výsledek dvousměnného provozu byl za jeden den o 120 % větší, než sběr za TEKem (Radnice aj.). Jejich snaha pomoci okolním družstvům bude pokračovat ještě další týden. V práci poznávají funkčnost strojů, které v dílnách celý rok opravují.

Lze očekávat spokojenost rodičů a učňů, kteří se dožadují již delší dobu vhodnějšího internálního ubytování, které konečně bude realizováno v novém, výhodnějším zařízení hospodyňské školy a to již v tomto roce. Zároveň bude možno zvýšit kapacitu přijímaných učňů okresu Šumperk, který pro nedostatečné ubytovací prostory uplatňoval požadavky učňů oboru opravář zemědělských strojů v Přerově, Uničově, Králíkách aj. Nově vybavená škola v zámku, s moderně řešeným vybavením pracoven, je v plném proudu stavebními pracemi zajišťována a lze tedy očekávat zvyšující se úroveň výchovně-vzdělávacího procesu tohoto učiliště.

Nemalou zásluhu na lepší prosperitě učiliště má nový kádr mladých učitelů s. Sedláře, Rošky, Hejkrlika, Procházky, mistrů Uhlíka, Nimerfroha aj., kterým MNV v iniciativní snaze zajistit sociální pohodlí, přiděluje svobodárnu a ve výhledu byt. Je to názorný příklad, jak správně chápe rada MNV a bytová komise vedená s. Špičkou pomoc školským pracovníkům našeho učiliště. - Op -

Výlet na rozloučenou

S nastávající jesení přišla rovněž pro Vlastivědný kroužek ZK OTL doba rozloučení s populárními zájezdy. Vzhledem ke krátkosti dnů, byli jsme nuceni přizpůsobit trasu našeho zájezdu a vybrat místa, která dosud neznáme, aneb méně známe v našem bližším okolí. Proto jsme se rozjeli dne 11. září ještě ranní mlhou povodím Třebůvky přes Chornice do Jaroměřic, kde jsme navštívili velmi zajímavou a ojedinělou stavbu poutního kostela díla slavného italského architekta Giovannio Santiho. Podzemní sluníčko nám zlatilo cestu na vršíček, na kterém kostel stojí. Překvapuje blízkost oltáře k hlavnímu vchodu, neobvyklé seskupení kaplí, brána, venkovní kapličky a kaple Loreta, kterou jsme měli příležitost porovnávat s Loretou v Římově. Uspokojení svým prvním poznatkem jsme odjížděli přes proslulý Šubířov do Konic, kde jsme si pro-

hlédli stavbu zámku, náměstí a kostela. Kolem hezkého zámku v Laškově jsme se ubírali do Krakovce, kterému daleko široko vědoví strobyla rotundová stavba kapličky sv. Antonína. V Krakovci jsme se obdivovali překrásným renesančním arkádám tamního zámku, kde nám byl umožněn přístup. Naše další zastávka byla na zámku Náměšť na Hané, s jeho jedinečným barokním vnitřkem, obzvláště salonek s míšeňským porcelánem nám učaroval a pohledy ze zámeckých oken do sluncem zalitých dálav. Po výborném obědě v Olomouci jsme se rozjeli do Čech pod Kosířem. Zámek sedí jako perlička v parku s velkým rybníkem a památník Josefa Mánesa s jeho obrazy Sylva Taroucí a zejména nezapomenutelné obrazy ze sbírky „Život na panském sídle“ zaujaly naši pozornost na značnou chvíli. Na pobyt Mánesův v zámku připomene v zámeckém parku na nedalekém vršíčku umístěná rozhledna a hlavně altánek, který používal

Spoluodpovědnost za výchovu mládeže

Mnoho se již napsalo a předneslo referátů a diskusních příspěvků o stavu a výchově naší mládeže, byla přijata i závažná usnesení v tomto směru, ale situace nepokročí vpřed k lepšímu, dokud všichni nebudeme cítit spoluodpovědnost za její výchovu.

Provedeným rozbořem u Obv. OVB v Mohelnici se zjistilo, že v průměru velkým procentem se podílí mládež do 18 let na spáchané trestné činnosti a hlavní závažnost tkví v tom, že velkou část trestních činů spáchala právě školní mládež. Na tomto stavu má v první řadě velkou vlnu viny nedostatečná výchova v rodině, tj., že rodiče nebo zákonně odpovědní zástupci rodičů nesledují co jejich děti dělají, jak se chovají na veřejnosti, s kým se stýkají, jaké mají záliby nebo sklony. Nejsou ojedinělé případy, kdy rodiče neposílají své děti do škol a využívají je k domácím pracím a v neposlední řadě nestarají se, kde se jejich děti toulají ve večerní, nebo i v noční době, což jsou příčiny ke zklouznutí na šikmou plochu (kouření, pití alkoholických nápojů, krádeže, výtržnosti apod.).

Zámysleme se nad touto skutečností, zda v mnoha případech právě my dospělí nedáváme jim v tomto směru příklad, a to jak hrubými slovními výrazy mezi sebou, svým postojem jak k socialistickému, tak i soukromému majetku, dodržováním norem občanského soužití, včetně požívání alkoholických nápojů. Dále si položíme otázku: „Nejsme mnohdy svědky toho, jak nám mládež páchá větší i menší přestupování zákona a my k tomu nečinně přihlížíme, omlouváme jejich jednání nebo dokonce schvalujeme! - Samozřejmě, že nejde brát všechny případy paušálně, ale je nutno zvážit co je klukovské rošťáctví a kde již začínají hranice zákona a podle toho jednotlivé případy posuzovat a činit proti nim opatření. Dnes již nemůže platit heslo -

PODĚKOVÁNÍ. Děkuje touto cestou všem, kteří doprovodili na poslední cestě našeho tatínka a dědečka Jana Slouku. Zvláště děkuje všem jeho spolupracovníkům a JZD Mohelnice za projevenou soustrast.

Rodina Malíkova

„co tě nepálí, nehas“ - poněvadž si musíme uvědomit, že jakou si vychováváme mládež, takové budeme mít i naše nástupce ve své práci.

V zásadě je možno hodnotit, že naše mládež je v jádru dobrá a v převážné většině správně vychovávána a vedena, přesto se vyskytují z její strany i závažné případy překročení platných zákonů, a to ať již z jejich neznalosti, hazardérství nebo velikášství mládí, nebo i vlivem a příkladem svého okolí, a to jak v rodině, na pracovišti a podobně. Vždyť v mnoha případech by v tomto směru stačilo pouhé upozornění na nesprávné jednání a bylo zabráněno i závažným následkům.

U mnoha našich občanů převládá nesprávný názor, že zabývat se touto otázkou je v první řadě věcí rodičů a pak bezpečnosti. Zde je si nutno uvědomit, že v socialistické společnosti musí být zájem nás všech na správné výchově a usměrňování zájmů a činnosti mládeže. Orgány VB budou i nadále výchovně působit na naši mládež, činit opatření přes rodiče a školu, ale současně i represivně

postihovat rodiče a ostatní občany, kteří zapříčiňují trestnou činnost mládeže, u nichž preventivní opatření nespĺnila svůj účel, případně i činit opatření přes ONV - odbor péče o mládež a okresní soud, ke zrádnému vývoji a výchově mládeže.

Všechna tato opatření by byla málo účinná, kdyby otázka výchovy a usměrňování mládeže se nestala věcí nejen školy, pracoviště, ale i všech našich občanů, jak vyplynulo i ze závěrů XIII. sjezdu KSČ.

Učiníme-li v rodině, na pracovišti i ve svém okolí taková opatření, že zde nebude místo porušování zákona, vytvoříme ty nejlepší předpoklady ke snížení trestné činnosti, a to nejen u mládeže, ale i všech našich občanů.

Náčelník OO VB

Motivy z Loštic

Závodní klub OT s Místní lidovou knihovnou a Havelkovým muzeem v Lošticích uspořádají v přísálí Kulturního domu VÝSTAVU akvarelů a kreseb s loštickými motivy z díla BOHUSLAVA OŠTÁDALA. Výstava bude zahájena v neděli 23. října 1966 v 9,30 hod. a potrvá do 30. října 1966 včetně.

ZE SPORTU

Družstvo střelců získalo „Zlatou střelu“

Naše SSK se zúčastnilo soutěže, kterou pořádal Svazarm Třebíč. Družstvo ve složení: Bedřich BRUNDA, Miroslav TICHÝ, Jiří ZIMMERMANN a Vlasta LAUSCHOVÁ získalo I. místo a tím i putovní cenu „ZLATOU STŘELU“. Družstvo nastřílelo 717 bodů a mělo náskok 21 bodů před družstvem Svazarmu Svitavy. Celkem se závodu zúčastnilo 12 družstev a 52 jednotlivců. Rovněž v soutěži jednotlivců jsme byli úspěšní, když Bedřich BRUNDA nástřelem 182 bodů získal I. místo, 4. a 5. místo obsadili také střelci z Loštic, Miroslav TICHÝ a Jiří ZIMMERMANN.

Tělovýchova na loštické ZDŠ

Na ZDŠ v Lošticích se v podzimních měsících rozjely naplno soutěže v různých sportovních odvětvích. Byl uspořádán tzv. mezinárodní atletický čtyřboj, jehož se ve dvou kategoriích zúčastnilo přes 60 žáků ZDŠ. Při tomto závodě bylo dosaženo mnoha hodnotných výkonů např. ve skoku vysokém mladších děvčat žákyně Svobodová a Krňávková skočily 125 cm. Nejlepších 5 chlapců a 5 dívek postupuje do dalšího kola a v případě vítězství se utká se stejnými starými soupeři ze socialistických států.

Byl skončen mezitřídní turnaj žáků v kopané, kterého se zúčastnilo 6 družstev. Nejlepší jedenáctka, sestavená z žáků všech tříd, bude reprezentovat školu ve druhém kole SHMP mezi školami celého okresu. ZDŠ připravuje také turnaj chlapců v házené, která se doposud v Lošticích nehraje a chtěla by na házenou zainteresovat hlavně ty chlapce, kteří nehrají v družstvech kopané a ledního hokeje.

Připravuje se také na měsíc říjen turnaj děvčat i chlapců v odbíjení.

Brigáda Svazarmovců

V těchto dnech bylo započato s generální opravou malorážkové střelnice na Masnicích. Stavba je zařazena do akce „Z“ Místního národního výboru. I když SSK Svazarmu Loštice je schopen zajistit brigádnické práce z řad svých členů, vyzýváme k pomoci obyvatele Loštic, především členy Svazarmu, aby brigádnicky vypomohli.

Malorážková střelnice byla postavena a nepřetržitě používána jen s minimálními opravami od 22. 10. 1956, to jest plných deset let. Nová střelnice je budována na dobu podstatně delší: svědčí o tom betonová podezdívka, rozšíření střelnice a použití klasického stavebního materiálu. Věříme, že nově vybudovaná střelnice bude, tak jako dosud, hodně používána jako dobrá investice provořadého významu v činnosti loštického Svazarmu.

Ke dni 29. 9. 1966 bylo na dvou brigádách, na kterých byly vykopány základy, odpracováno 48 hodin.

Z výsledků Tělovýchovné jednoty Slavoj

Naši stolní tenisté, kteří postoupili do vyšší soutěže, mají za sebou již první dva zápasy o mistrovské body. V obou postrádali druhého hráče s. Al. Konečného, který byl na vojenském cvičení a který je jednak platným hráčem, ale hlavně ostatním mladým spoluhráčům dobrým rádcem a trenérem. Družstvo stolních tenistů bez dostatečné přípravy (stále jim chybí herna, po které se v poslední době tak volá) oba zápasy prohráli. V Kojetíně 12:2, v Přerově 8:6.

Oddíl kopané byl v posledních dvou utkáních o mistrovské body úspěšný, když si dovezl body z Černé Vody, kde zvítězil 3:1 a na domácí půdě zvítězil nad Horní Libínou 1:0. Z posledního utkání si hráči i funkcionáři oddílu stěžovali na chování některých diváků, které mělo s povzbuzováním málo společného.

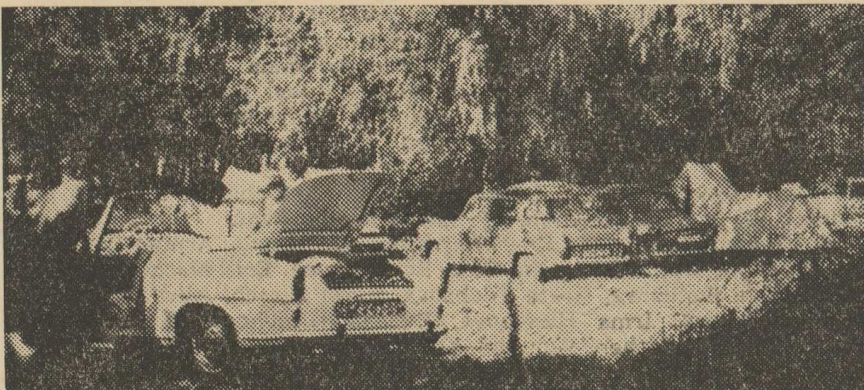
Také další oddíl, který hraje o mistrovské body, byl v posledním zápase úspěšný. Oddíl odbíjené TJ Slavoj Loštice zvítězil v Sudkově nad tamním Sokolem 3:1.

Z komise MNV

Užší komise pro ochranu veřejného pořádku při MNV v Lošticích vyslovuje veřejnou důtku Věře Appelové, bytem Loštice, Palackého II. za přestupek a provinění, podle §§ 19 a 38a, zák. č. 60/61 Sb., kterých se dopustila v únoru a dubnu 1966.

Veřejnou důtku vyslovuje užší komise OVP rovněž Ladislavu Trávníčkoví ml., bytem Loštice, Vejrnoly 375, za přestupek, podle § 19 zák. č. 60/61 Sb., kterého se dopustil v červenci 1966.

Obě důtky jsou zveřejňovány z rozhodnutí užší komise OVP při MNV v Lošticích.

Vzpomínka na málo krásných dnů letošního léta nám připomíná fotografie K. Špičky, zachycující autokempink v Lošticích.

PROČ HAVELKOVO MUZEUM

Profesor Jan Havelka, zakladatel
českého muzejnictví na Moravě.

Fotokopie B. HAUKE

Dnešní mladá generace Loštic zná většinou jen toto jméno, které jí mnoho neříká. Snad si všimne pamětní desky na jeho rodném domku na čp. 194 nebo ulice nesoucí jeho jméno. A letos 20. října bude tomu teprve 80 let, co tento „tichý genius Moravy“ zemřel náhle v Olomouci ve věku 47 let.

Až navštívíte nově otevřené vlastivědné muzeum v Lošticích nesoucí též jeho jméno, nezapomeňte shlédnout vitrinu věnovanou slavnému loštickému rodáku. Stále se budeme k němu vracet a čerpat z jeho příkladné práce, tak jako strom čerpající vláhu a živiny ze svých kořenů pro nové plody. Stále platí slova, která pronesl o něm s. F. Pokorný při vzpomínkové oslavě v kině v těžké době okupace r. 1939 (100 let od narození), že je třeba, abychom po skromném a pracovitém vzoru Havelkově, člověku s neochvějným národním a vlasteneckým citem, vždy usilovali o to, abychom staré národní hodnoty uchovali příštím pokolením a nové hmotné a kulturní hodnoty dále vytvářeli pro dnešek a všechny časy budoucí. Tím splníme své dějinné poslání a staneme se pevným článkem mezi naší slavnou minulostí a šťastnou budoucností.

Proto uvádím jen několik životopisných dat z bohatého života vědce, spisovatele, vychovatele mládeže a básníka „Moravěanky“, která nám stále zní v hudební úpravě Nešvery z koncertních pódíí a o slavnostech a připomíná krásu naší vlasti. Jan Havelka se narodil 23. prosince 1839 v Lošticích, kde jeho otec i děd byli uznávanými malíři. Studoval na německém gymnasiu v Olomouci a po maturitě pokračoval ve studiu zeměpisu a dějepisu na vídeňské universitě. Po r. 1867 působil dva roky na gymnasiu v Příboře a rok v Uherském Hradišti. V roce 1870 přichází na Slovanské gymnasium v Olomouci, kde působí až do své náhlé smrti 20. října 1886. Na olomouckém hřbitově

odpočívá ve společném hrobě tehdejší slavné trojhvězdí mužů Wankl - Havelka - Wurm, jímž město Olomouc a muzejní spolek postavili důstojný pomník. Roku 1873 založil Havelka časopis moravského učitelstva „Komenský“, který se těší stále oblibě a vychází podnes. (Za okupace se tiskl v loštické tiskárně.) Po tři léta vydával též zábavný časopis pro lid „Koleda“. Tím, že s tchánem Wanklem a dalšími spolupracovníky založil „Vlastenecký muzejní spolek“ a muzeum v Olomouci, je právem pokládán za otce českého muzejnictví na Moravě.

Prací, vlasteneckou výchovou studentů, básněmi, povídkami, články dějepisnými, archeologickými, zeměpisnými, přírodopisnými aj. učil poznávat lid naši krásnou vlast a tím proslavili svoje rodné Loštice. Vděční rodáci uctili jeho památku zasazením pamětní desky na jeho rodný domek v r. 1891 a založili Havelkovo stipendium pro studenty v roce 1908.

Studenty založená veřejná knihovna v Lošticích r. 1893 dostala rovněž název „Havelkova knihovna“. V roce 1918 byl ustaven výbor pro vybudování Havelkova vlastivědného muzea v Lošticích, do něhož se aktivně zapojili i mistr Ad. Kašpar, když s dr. Fischerem a ostatními zakládajícími členy chodil po domech získávat výšivky, starožitnosti a historicky cenné věci. Po krátkém oživení v roce 1928 znovu akce usnula. Ani letos bychom muzeum neotevřeli, kdyby Loštice neměly to štěstí, že měly dalšího zaníceného vlastivědného pracovníka a rodáka v Adolfu Langovi. Jeho houževnatému úsilí ve spolupráci s MNV, vlastivědnými ústavy v Olomouci a v Šumperku se podařilo zajistit tomuto Havelkovu muzeu důstojný stánek. Bude však ještě třeba další práce veřejných činitelů, aby plán úpravy dle jeho návrhů byl dokončen. Otevřením tohoto muzea splácí konečně město Loštice „otci moravského muzejnictví“ prof. J. Havelkovi svůj dluh.

Jar. Kobza

Jar. Kobza:

Z DÁVNÉ MINULOSTI LOŠTIC

O pravěkém osídlení Lošticka se dovídáme jen z náhodných nálezů, neboť nějaký archeologický průzkum terénu, jaký se koná po několik let u Mohelnice a u Moravičan, nebyl dosud v Lošticích prováděn. Blanský lékař dr. J. Wankel, známý moravský archeolog a zeť našeho prof. Havelky se pokusil kopat koncem minulého století v Závodí a zjistil 4 kulturní vrstvy nad sebou. Nalezeným materiálem odhalil nám neznámou minulost nepřetržitého osídlení od lužické až po hradištní kulturu, tj. doba 1500 až 600 let před n. l.

Podle současného a nám dobře známého archeologa sev. Moravy dr. Nekvasila jeví se minulost na základě dosud známých nálezů v Lošticích asi takto:

1. První stopy po člověku nutno

hledat v hlinitých sprašových nánosech, které postupně zakrývaly všechny stopy po životě z doby ledové. V muzeu našeho města uvidíte opracovaný úštěp velkého křišťálu, který byl náhodně objeven v hliníku bývalé Červinkovy cihelny a kterého používal lovec mamutů jako zbraně i nástroje. (Stáří kolem 50 tisíc let.)

2. Během 4. tisíciletí před n. l. přicházejí do zdejšího kraje zemědělstí kolonisté z jihu Evropy, aby zúrodnili stráně nad řekou Třebůvkou na pokračí horských lesů. Vybírali si úrodné stepní půdy, které se dobře obdělávaly kamennými nástroji a v nichž mohli snadno hloubit jámy pro stavby kůlových chat a jiných hospodářských zařízení. Po těchto lidech mladší doby kamenné se našly stopy v Závodí, na svahu nad

Hradskou ulicí a na polích mezi Žadlovicemi a Újezdem.

3. Rozhraní mezi ml. dobou kamennou a bronzovou bylo neklidné. Přes Loštice přecházely různé kmeny. Jeden z nich, vyrábějící nálevkovité poháry, postupoval na jih Evropy od Baltu. Osada, v níž se našel jeden z jejich pohárů byla patrně na Závodí. Nález krásně hlazeného kamenného sekeromlatu pak prozrazuje, že zde táhli i pastevci, kteří vyšli ze své domoviny ve východoevropských stepích. Stmelením domácího zemědělského lidu s novými skupinami se vytvořila nová kulturní skupina - *u n ě t i c k á*, která znala již bronz. Dva bronzové náramky, které se u nás našly v r. 1958 nasvědčují, že tu tenkrát mohl být objeven hrob skrčence, nebo úkryt tehdejšího obchodníka, či kovolitce. (Kolem 2 tisíc let před n. l.)

4. Od střední doby bronzové do počátku doby železné sídlil na severní Moravě lid *p o p e l n i c o v ý c h p o l í*. O tom, jak husté bylo toto osídlení, svědčí nálezy ze čtyř sídlišť okolo Loštic.

Po pravém břehu Třebůvky k Vlčicím bylo jedno, druhé za žadlovickým zámekem, další střepy se našly na svahu za Hradskou ulicí a na druhé straně Třebůvky byly objeveny stopy odpadních jam a sklípků v prostorách statku JZD. Jistě patřilo ke každé z těchto osad i pohřebiště s mohylovými a popelnicovými hroby, tak jak byly objeveny poblíž Mohelnice a Moravičan.

5. Tento lid popelnicových polí byl někdy ve 3. století před n. l. podroben mocnými Kelty. Na celém Mohelnicku jsou stopy po jejich sídlištích a také u nás v Lošticích byly nalezeny střepiny z jejich řemeslně vyráběných nádob, avšak místo nálezu nebylo přesně zaznačeno, jak to děláme s každým nálezem dnes.

V prvním století n. l. obsadily naše kraje germánské kmeny, které zde sídlily více než čtyři století. V tuto dobu již byly Loštice na severovýchodním okraji souvislého osídlování Moravy, které postupovalo podle

řeky Moravy a jejich přítoků. Jejich osada se rozkládala nad Třebůvkou, na svahu nad Hradskou ulicí, jak svědčí o tom další nálezy střepů jejich nádob. Tato osada ležela nejpravděpodobněji na obchodní cestě z Podunají obsazeného Římany do Slezska a dále až k Baltickému moři. Dostvrzují to i nálezy římských mincí nalezených r. 1896 v Hradské ul. čp. 81 a nálezy z r. 46 a 63 na poli v trati „Za židovskou školou“ a na Chlomu.

6. Naše slovanské osídlení Loštic začíná někdy v osmém či devátém stol. n. l. a tím naše vlastní dějiny o životě, práci a bojích našich předků, z jejichž snah a úsilí vyrůstala celá slavná minulost a naše současnost, v níž dnes žijeme. Pod ulicemi, domy a v zahradách při hlubším kopání se objevují v kulturních vrstvách střepy a nálezy staroslovanské z období Velké Moravy, které ukazují, že zde stávala původně dřevěná zemědělská osada. Ve vyšších vrstvách jsou pak již nálezy z počátku středověku (11. a 12. století) a pozdější, které svědčí o tom, jak se Loštice rozvíjely, nabývaly důležitosti a staly se obchodní křižovatkou. Tak vzniklo v XV. století městečko, v němž se jmenují výslovně fara, mlýn, panský dvůr, panské mýto, dva výroční trhy.

Kolem r. 1400 stává se městem s pečetí a znakem pánů z Kunštátu, majitelů Bouzova a Loštic.

JAK JSME BUDOVALI HAVELKOVO MUZEUM

Loštický pohár, kovaný stříbrem, ze sbírek muzea v Kolíně nad Rýnem.

Foto L. Giebl

Snaha o vybudování muzea v Lošticích je velmi starého data. Již roku 1894 otiskl olomoucký časopis *Pozor* požadavek zřízení městského muzea v Lošticích, podepsaný několika tamními nadšenci, jimž však bylo až do roku 1928, tj. téměř půl lidského věku, se spokojovat jen a jen sliby, čas od času obnovovanými a pečlivě, jako obžaloba tehdejších správců města zapisovanými do obecních análů. A je ironií Osudu, že teprve první světová válka nepřímou přispěla k tomu, aby byla učiněna přítrž dosavadnímu ničení, zcizování a šantročení památek na práci a život našich předků. Od slov se konečně přešlo k činům. Byl utvořen muzejní výbor, formulovány stanovy, prováděn soupis starožitností získaných darem, neb koupí a pořizování jejich inventáře. Bohužel se však s návratem normálního života po ukončení války vrátila i dřívější lhostejnost k řešení muzejní otázky, která byla znovu odsouzena ke spánku, tentokrát desetiletému. Konečně bylo r. 1928 uvedeno loštické muzeum přece jen v život, spíše však k několikaletému živoření zaviněnému nedostatkem místa, nezájmem veřejnosti, hlavně však nedostatkem ochotných pracovníků. Tak tomu bylo až do r. 1939, kdy druhá světová válka nadobro pohřbila naděje na vybudování řádného muzea v Lošticích. V jediné, naprosto nevyhovující malé a tmavé místnosti na městské radnici přečkaly pak trosky sbírek nacistické panství, a třebaže ukryty pod tlustou vrstvou prachu a špíny, neunikly snad v oné, snad v pozdější době pozornosti živlů, které rozkrádaly to co pilné ruce několika nadšenců přes nepřízeň doby i lidí shromáždily. Tato neutěšená situace a naprostý nezájem o řešení této otázky způ-

sobily, že z rozhodnutí Svazu čs. muzeí bylo naše, tak těžce se rodící muzeum prohlášeno za zaniklé, a jako takové vyškrtnuto ze Seznamu čs. muzeí pro rok 1953.

V minulých letech se však stala otázka znovuzřízení muzea v Lošticích opět velmi naléhavou rozvířením zájmu našich i zahraničních odborníků o tzv. „Loštické poháry“, které jsou dle slov dr. Zoroslavy Drobné z Národního muzea v Praze osobitým projevem v naší středověké keramice, výraznou skupinou tvořící takřka uzavřený samostatný soubor, nemající až na základní slohové znaky, přímé příbuznosti se středověkou keramikou českou a moravskou, ba ani s keramikou cizí.

Pro stručnou informaci návštěvníků našeho muzea uvádím, že r. 1874 vykopali v Lošticích 140 nádob vázovitého tvaru, z nichž část byla obtočena kol hrdla věncem drobných oušek zřejmě výzdobné funkce; povrch byl hustě pokryt bublinami velikosti krupice až hrachu. Chemickým rozborem bylo zjištěno, že původcem těchto vyvřelin i hnědočerveného, místy lesklého povrchu těchto nádob je železo, k jehož vyredukování z pyritu, případně haematitu obsaženého ve hlíně, napomohl vysoký žár při pálení a plyny unikající z paliva, v tomto případě dřeva. Tak byly objeveny výrobky našich hrnčírů ze století 15. až 16., které vzbudily pozornost odborníků. Pro nezvyklý tvar, ouškovou výzdobu, hlavně však drsný a bublinatý povrch bylo pro ně již v době jejich výroby používáno označení - loštické hrnce - odlišující je od ostatní keramické produkce, jak čteme v celé řadě písemných dokladů té doby. Název nádoby tu určuje současně i místo výroby (provenienci), kterým byly, jak vykopávkami nezvratně dokázáno, pouze Loštice. (Zájemce o historii loštického hrnčířství odkazují na moje články ve vlastivědném sborníku Severní Morava, svazek 1957, 1959 až 1960, případně 1963.)

Díky porozumění vedoucích činitelů lidové správy všech stupňů bylo zaniklé muzeum opět vzkříšeno, získání pracovníci, finanční prostředky k zařízení a konečně i budova bývalé židovské synagogy, pocházející z konce století 18. a počátku 19., chráněná Státní památkovou péčí jako jedna z nemnoha již historických staveb v Lošticích.

Při nuceném stěhování židů nařízeném císařským reskriptem z r. 1726 postihnuvším všechny osady rakouského mocnářství, kde dosud žili vyznavači obou náboženství pohromadě, byli židé soustředěni do zvláštních, od křesťanských kostelů vzdálených a uzavřených čtvrtí zvaných Ghetta. V Lošticích se tak stalo 10. června 1727, a jako poslední přestěhovaná sbornice (synagoga) stojící v zahradě domu čp. 42. Poněvadž byla celá ze dřeva, nebylo n snadno ji rozebrat a přenést do nové židovské čtvrti, kde v týchž rozměrech postavena na zděné základy. Pozdějšími stavebními úpravami ve století 18. byla dřevěná modlitebna přebudována z kamene a cihel, rozšířena o galerii se schodištěm ze vstupní chodby a na přelomu minulého století byl do budovy částečně vestavěn i jednopatrový domek s byty pro šámesa - kostelního sluhu a rabína. Takto dokončená stavba se datuje rokem 1805.

Za druhé světové války vyrabovali synagogu okupanti a vnitřní zařízení bylo buď zničeno, nebo rozkradeno. Bohoslužebné předměty odvezeny gestapem do Olomouce, odkud se po osvobození dostaly do sbírek Státního židovského muzea v Praze. Část tohoto loštického fondu byla uvedeným ústavem zapůjčena našemu muzeu a je instalována ve vstupní chodbě.

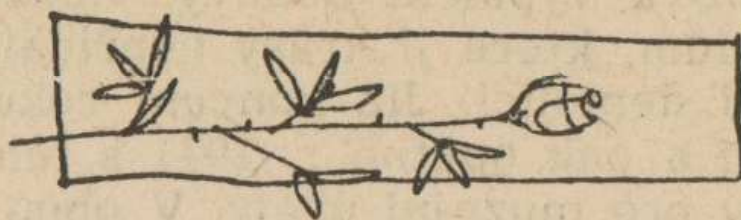
Jedině neohroženosti několika občanů ze sousedství synagogy třeba děkovat, že nedošlo během okupace k vypálení budovy, sloužící potom jak ve válce, tak i po ní, k různým účelům, které ji krásy nepřidaly a proto kvapem chátrala až mělo dojít k její demolici. Již koncem roku 1939 jednalo se s židovskou náboženskou obcí a pak opět r. 1941 s tehdejšími protektorátními úřady o převzetí synagogy pro muzejní účely. V obou případech však nedošlo

k rozhodnutí, až teprve r. 1957 byla budova zákrokem rady tehdejšího KNV v Olomouci zakoupena a převedena do majetku MNV v Lošticích s výslovným určením pro muzeum. Po zajištění finančních zdrojů přikročeno v r. 1959 k adaptaci budovy podle plánů inž. arch. Zdenka Hynka ze Státního plánovacího ústavu v Olomouci a znovuzřízená budova byla v roce 1960 předána veřejnosti výstavou nazvanou Loštice očima malířů. Po jejím ukončení přestěhován a uskladněn v zatím prázdných místnostech materiál z bývalého městského muzea na radnici, pro jehož instalaci pořizovány postupně nové vitriny, panely a jiný nábytek z finančních prostředků, jichž bývalo někdy velmi poskrovnu, čímž se dohotovení muzea plánované původně na rok 1961 stále odsunovalo na pozdější dobu. V čase, kdy nebylo lze z uvedených příčin pokračovat v instalaci sbírek, byl uspořádán bohatý muzejní archív, v němž je uložena literární pozůstalost spisovatelů majících vztah k Lošticím; taktéž byla provedena inventarizace a katalogizace odborné muzejní knihovny, která koupí, hlavně však darem mnoha muzeí, místní lidové knihovny, ZDŠ i několika soukromníků vzrostla z původních 260 svazků na téměř 1.200 čísel.

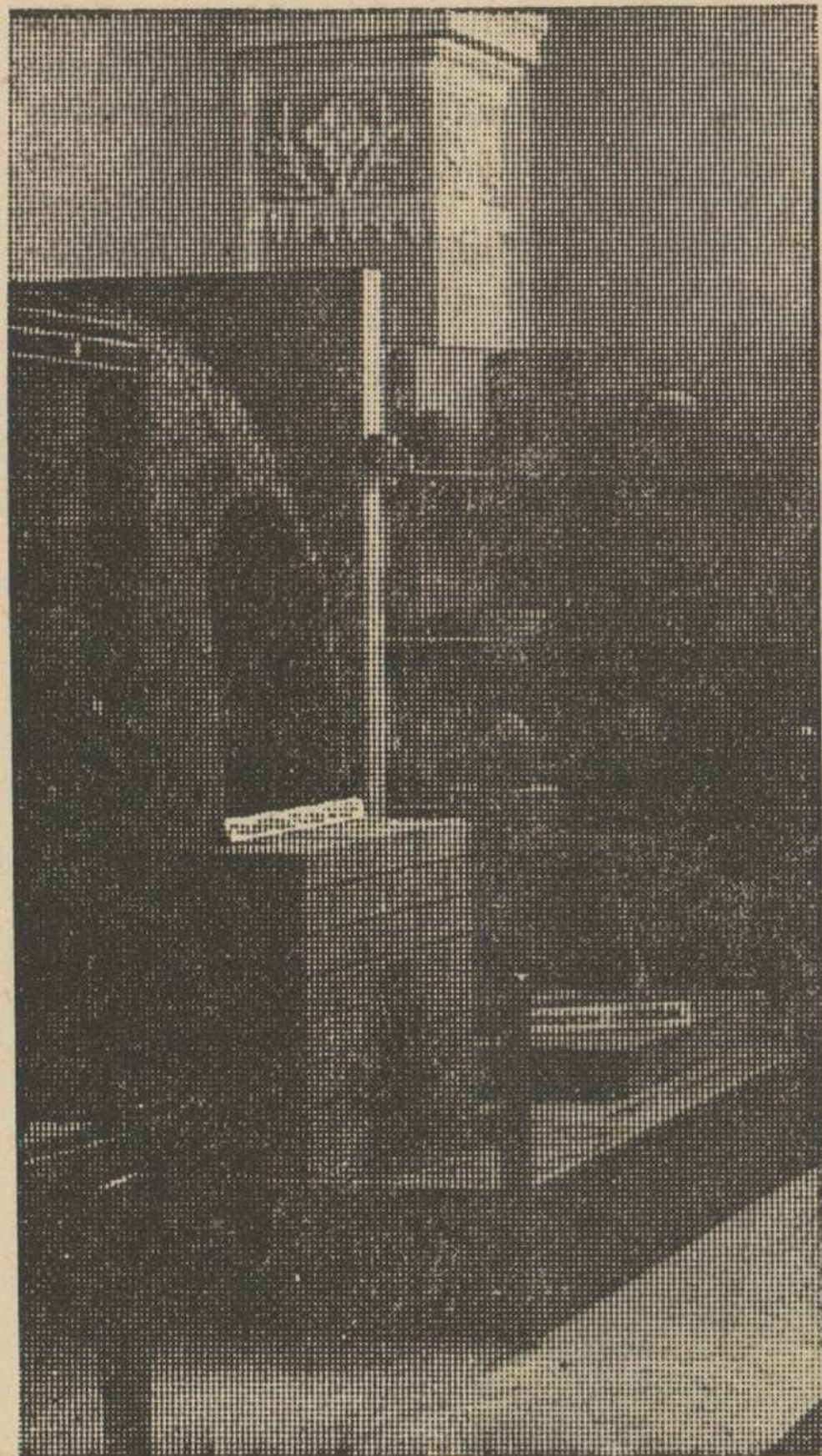
Instalace sbírek provedena podle směrnic daných výhledovým plánem bývalého Krajského vlastivědného střediska v Olomouci, který umísťuje do Loštic speciální oddělení tehdejšího Okresního muzea v Zábřehu, zaměřené na specifikum, kterým je starobylé loštické hrnčířství. V komplexním předvedení ukáže v hlavní expozici umístěné v sále, všechny jevy související s tímto zaměstnáním, tj. pedologické poměry, vegetační kryt, hospodářskou stránku podnikání apod. V dalších expozicích, instalovaných na galerii, historicky se prolínajících a doplňujících předešlou, je vzpomenu to vzniku a rozvoje města od nejstarších dob až po současnost, a jen velmi stručnými ukázkami, omezenými tísnivým nedostatkem místa, je připomenuta práce význačných a zasloužilých rodáků a občanů našeho města. Po parkové úpravě muzejního nádvoří bude zde zřízeno lapidárium, tj. sbírka kamenných památek, které pro svoji velikost a charakter nemohou být umístěny v budově. Jedná se o celkem již nečetné kamenné erby a reliefy, tesané nápisy a desky, případně sochy a náhrobky, které takto budou uchráněny před zničením při přestavbách domů a úpravách veřejných prostranství. Ve dvou těsných a jen nouzově upravených depositářích je uloženo vše to, co buď pro duplicitu, či pro opravdu katastrofální nedostatek místa v budově, kde celá řada místností je věnována bohužel jiným účelům než muzejním, pro něž byla dárce určena, nemůže být veřejnosti zpřístupněno.

Ale i tak, přes tyto snad jen dočasné potíže, stal se „templ“, v němž kdysi působil i věhlasný a učený rabín Arie Jehuda Leb Rečnic, důstojným stánkem muzea nesoucího jméno našeho rodáka prof. Jana Havelky, zakladatele českého muzejnictví na Moravě. Památku jeho a všech těch obětavých, dnes už neznámých a neprávem zapomínaných nadšenců, kteří se v minulosti snažili o vybudování městského muzea, bude připomínat všem návštěvníkům Havelkovo muzeum v Lošticích, věnované především minulosti řemesla, které kdysi proslavilo nejen doma, ale i daleko za hranicemi práci dovedných rukou loštických hrnčířů a které dostalo do vínku úkol objevovat, shromažďovat a uchovat památky práce našeho lidu, které k nám dodnes mluví svou krásou stále živou.

Adolf Lang

Muzejní práce a poslání Havelkova vlastivědného muzea v Lošticích

Polní hrnčířská pec zvaná Melouch.
Foto B. Hauk.
Z exponátů Havelkova muzea.

Čím vyspělejší a kulturnější je národ, tím více si váží svých historických a kulturních památek, chrání je a uchovává na paměť dalším generacím. Tento úkol je svěřen ve spolupráci s vlastivědnými kroužky a řadou sběratelů a dobrovolných pracovníků našim muzeím. Vedle této

hlavní činnosti koná muzejní rada vedlejší osvětovou činnost spojenou s besedami, přednáškami, vycházkami, zájezdy, exkursemi, výstavami apod. Naše muzejnictví doznalo v posledních letech svého vývoje značné změny a bylo by chybou domnívat se, že vlastivědnou práci, výzkumy a sběratelstvím se zabývají jen staří lidé, kteří cítí potřebu zachovat tyto památky daleko intenzivněji než mladí. Láska k vlasti, k vlastivědné práci a sběratelství se probouzí již v mládí a mnozí této činnosti zůstávají věrni po celý život.

Dnes vidíme mezi nimi i pionýry, studenty i mladé pracovníky z povolání i řadu dobrovolníků, kteří jsou zárukou dobré práce i v budoucnu. V našem okrese máme vedle sbírek v instalovaných zámcích v Javorníku, Velkých Losínách a v Úsově několik muzeí, u nichž se před několika roky přešlo ke specializaci. Jejich činnost je řízena Vlastivědným ústavem v Šumperku.

Muzeum v Šumperku je zaměřeno na živou přírodu (živočišstvo a rostliny), jesenické na sbírky nerostů (horniny a minerály) a zábřežské na historii textilní výroby od manufaktur až po náš vyspělý textilní průmysl.

Muzeum v Mohelnici si všímá archeologie našeho okresu a Havelkovo vlastivědné muzeum v Lošticích vzniku a vývoje hrnčířství (středověká keramika a loštické poháry). Vedle těchto speciálních odvětví má každé muzeum též svoje zvláštní oddělení, v němž se instalují regionální zvláštnosti nejbližšího okolí z historie a současnosti.

V předsíni našeho muzea je především propagační tabule města Loš-

tic s výstavkou publikací o Lošticích a několik vitrin souvisejících s historií budovy (býv. synagogy) a židovství v našem městě. V hlavní hale je vývojově seřazen materiál od počátku hrnčířství v Lošticích, až po středověk a cechovní zařízení až po jeho zánik v roce 1953. Expozice je doplněna modelem polní hrnčířské pece se středověkou dílnou a novější hrnčířskou a kamnářskou pecí a dílnou z 19. a 20. století. (Jediné muzeum tohoto druhu v ČSSR.) Na balkóně muzea v prvním patře je zachycena ve zkratce historie a současnost Loštic. Ve zvláštním odd. je malá výstavka věnována obětem 1. a 2. světové vál-

ky při příležitosti odhalení pomníku před školou. Toto oddělení bude později věnováno význačným občanům a rodákům z Loštic. Mistru A. Kašpárovi připravuje VÚ v Šumperku důstojný památník v jeho býv. domě v Lošticích, kde jeho umělecká léta 1911 - 1933 jsou poznamenána nejvyšší tvůrčí silou jeho děl, která tvoří dnes nedílnou součást našeho národního kulturního bohatství. Realizace toho památníku si po menších úpravách vyžádá ještě nějakého času a příprav ve spolupráci s našimi galeriemi a jednáním s paní Kašpárovou a dcerou, paní Jitkou.

Jar. Kobza

Záběr z expozice kamnářské a hrnčířské dílny. Foto: B. Hauk